

GENERUM ET SPECIERUM MINERALIUM,
SECUNDUM ORDINES NATURALES DIGESTORUM

SYNOPSIS,

OMNIUM, QUOTQUOT ADHUC REPERTA SUNT, MINERALIUM
NOMINA COMPLECTENS.

ADJECTIS SYNONYMIS ET VETERIBUS ET RECENTIORIBUS AC
NOVISSIMARUM ANALYSIUM CHEMICARUM SUMMIS.

SYSTEMATIS MINERALIUM NATURALIS
PRODROMUS.

Ernest *Friedrich* SCRIPSIT
ERNESTUS FRIDERICUS GLOCKER.

SINGULA QUAEQUE LOCUM TENEANT SORTITA DECENTER.
HORATIUS.

○ HALAE SAXONUM
APUD EDUARDUM ANTON.
MDCCCXLVII.

Var. 2. Ardesia cos. (Wetzschiefer.)

Wetzschiefer; W. Schiste novaoulaire; H. Novaculite. Novacularis.

6. *Ampelites. (Ampelit.)**Var. 1. Ampelites anthracodes. (Kohliger Ampelit.)**

Alaunschiefer; W. Vitriolschiefer ex parte. Schiste alunifère; H. Ampélite alumineux; Brochant. Schistus carbonarius.

Comp. ch. Ampelitae anthracodis Bornholmensis auctore Forchhammero: 59,86 c. terrae siliceae, 15,89 t. argillaceae, 1,68 magnesia, 0,99 calcariae, 3,72 kali cum exigua natri particula, 8,65 carbonis, 0,82 sulphuris, 0,50 oxydi ferri, 6,90 aquae. (Erdm. Journ., Vol. XXXVI. 1845. p. 397.)

Appendix. Schistus graphicus. (Zeichenschiefer. Schwarze Kreide. Schiste graphique; H. Ampélite graphique; Brochant. Mélanterite.) Ex argilla et Graphite intime inter se mixtus ortus esse videtur.

Var. 2. Ampelites bituminosus. (Bituminöser Ampelit.)

Brandschiefer; W. Schiste bituminifère; H. Bituminous Shale; Phill.

Var. 3. Ampelites vulgaris. (Gemainer Ampelit.)

Schieferthon; W. Kräuterschiefer; Br. Kohlschiefer ex parte. Argille feuilletée; H. Argile schisteuse; Broch. Phytoschistus. Slate Clay; Phill.

II. ARGILLITAE PINGUES,

sive

PIOLITHI. *)

Fettige Thone

sive

Piolithe.

(Talkthone. Porodini ex parte; Br.)

A. PIOLITHI LEVIORES.

Leichtere Piolithe.

(Pond. spec. = 1,6 — 2,4; Lithomargae = 2,3 — 2,5.)

1. Argilla. (Thon.)

*) Nomen ex voc. πῖος, ἀπεψ, et λίθος, lapis compositum.

Spec. 1. *Argilla vulgaris.**Gemeiner Thon.**Var. 1. A. v. plastica. (Plastischer gem. Th.)*

Töpferthon; W. Pfeifenthon, Porzellanthon et Töpferthon; Hausm. Argile glaise; H. Argile plastique. Potter's Clay et Pipe Clay; Phill.

Var. 2. A. v. ferruginea. (Bunter gem. Th.)

Bunter Thon; W. (Laterit?)

*Lutum. (Lehm. Letten. Loam.) Argilla vulgaris particulis Hydrosideritae vulgaris ochrei aliisque materiis inquinata.*Spec. 2. *Argilla cimolia.**Cimolischer Thon.*Cimolit; Klaproth, *Κιμωλίτ*; Dloac. Creta cimolia; Plln.

(Compositioe chemica 5,5 centesimis kali, quas in se continet, distinctus.)

*Appendix. 1. Catlinites. (Catlinit; Jackson. Indischer Pfeifenthon.) Argillae vulgari affinis; auctore Jacksono compositus ex 48,2 c. terrae siliceae, 28,2 t. argillaceae, 6,0 magnesia, 5,0 oxydi ferri, 0,6 oxydi mangani, 8,4 aquae. (Silliman, americ. Journ., Vol. XXXV. 1839. p. 388.)**2. Sinopites. (Sinopit; Hausm. Sinopische Erde; Klapp. Σινωνίτ; (?) Theophr.) Plinthochromus; et Argillitae vulgari ferrugineae et Bolo similis.***2. *Melinites.*) (Gelberde.)**Spec. 1. *Melinites pictorum.**Färbende Gelberde.*

Gelberde; W. Argile ocreuse jaune; H.

3. *Nontronites. (Nontronit.)Spec. 1. *Nontronites hydrophanes.**Hydrophaner Nontronit.*

Nontronit; Berthier.

*) Nomen formatum ex vocabulo gr. *μήλιος* s. *μηλινοειδής*, colore flavo ut malorum cydoniorum.

4. **Bolus.** (Bolus.)Spec. 1. **Bolus medicinalis.*)***Medicinaler Bolus.*

Bol; W. Bolarerde. Lemnische Erde ex parte. Siegelerde. Terra sigillata ex parte. Terra miraculosa. Argile bolaire. Bole de Sinopis; Beud. Bol; Phill.

Var. 1. B. m. badius. (Brauner med. B.)

Var. 2. B. m. rutilus. (Rother med. B.)

Erinites (*Erinit; Thoms.*) ad Bolum med. rutilum referendus esse videtur.

Var. 3. B. m. luteus. (Isabellgelber med. B.)

- Appendix. 1. Sphragites. (Sphragit; Karsten. Anquila σφαγις; Graecorum. Terra Lemnia et sigillata ex parte.)* Omnino diversus a Bolo medicinali, sed nondum omnibus notis cognitus.
2. Terra quaedam rosca, Bolo medicinali proxime affinis (*Bol von Stolpen*), in Basalte Stolpensi reperta, auctore Rammelsbergio ex 45,9 c. terrae siliceae, 22,1 t. argillaceae, 3,9 calcariae, 23,8 aquae et perexiguis magnesia et oxydi ferri particulis mixta est. (Poggend. Ann., Vol. XLVII. 1839. p. 180.)
3. Ochranus. (*Ochran; Br.*) Orawiczensis; Bolo medicinali quidem simillimus, sed majori pondere specifico et compositione chemica distinctus. Auctore Kersteno compositus est ex 43,0 c. terrae argillaceae, 31,31 t. siliceae, 1,2 oxydi ferri et 21,0 aquae.
4. Rhodalites. (*Rhodalit; Thoms.*) Praecipue multo minori terrae argillaceae copia insignis.
5. Siderobolus. (*Siderobol; Br.*) Majori pondere specifico distinctus, ceteris notis Bolo medicinali aequalis.

*) Propter multiplicem hujus speciei usum in medicina sic dictus.

6. *Fettbol; Freiesleben.* (Bolus ferricus; Br.)
Maximam oxydi ferri copiam continens.

7. *Chalilithus.* (*Chalilith; Thoms.*) Bolo
medicinali similis esse dicitur.

5. ***Oropion.***) (**Bergseife.**)

Spec. 1. **Oropion graphicum.**

Schreibende Bergseife.

Bergseife; W. (Bockseife.) Savon de montagne; Beud.

Var. 1. O. gr. piceum. (*Schwarze schr. B.*)

Var. 2. O. gr. fuscum. (*Schwärzlichbraune B.*)

6. ***Smectites.****) (**Walkererde s. Smektit**)

Spec. 1. **Smectites fragilis.**

Zerbrechliche Walkererde.

Walkererde; W. Walkthon; Hausm. Argile smectique; H. Fuller's Earth;
Phill. Terra fullonum.

Var. 1. Sm. fr. ravidus. (*Grünlichgraue z. W.*)

Var. 2. Sm. fr. subviridis. (*Gelblichgrüne z. W.*)

Singulae hujus varietatis partes oxydo ferri hy-
drato maculatae sunt.

7. ***Chlorophaeites.** (**Chlorophäit.**)

Spec. 1. **Chlorophaeites polysiderus.**

Polysiderischer Chlorophäit.

Chlorophäit; Macculloch. Chlorophäcit. (Sideroklept?)

Comp. ch. Chlorophaeites polysideri ex insula Su-
deröe Faröensi auctore Forchhammero: 32,85
cent. terrae siliceae, 21,56 oxyduli ferri, 3,44
magnesiæ, 42,15 aquae. (Erdm. Journ., Vol. XXX.
1843. p. 399.)

8. ***Pinguites.** (**Pinguit.**)

Spec. 1. **Pinguites fragilis.**

Zerbrechlicher Pinguit.

Pinguit; Br. Sialus ferricus; Br.

9. ***Pimelites.** (**Pimelit.**)

Spec. 1. **Pimelites silesiacus.**

Schlesischer Pimelit.

Pimelit; Karsten.

*) Nomen compositum ex *δρος*, *mons*, et *πιον*, *adeps* s. *pinguetudo*.

**) *Σμηκτις* (Smectis) aquæ veteres Graecos vocabatur terra quaedam,
quæ purgandis pannis inserviebat.

Appendix. Razoumoffskinus. (*Razoumoffskin*; *John.*)
Parum cognitus. Una cum Pimelite silesiaco
reperitus, sed compositione chemica et ha-
bitu ab eo diversus.

10. ***Malthacites.** (*Malthacit.*)

Spec. 1. **Malthacites Lobaviensis.**

Löbauerischer Malthacit.

Malthacit; Br. Stalus aluminicus; Br.

11. ***Halloyites.** (*Halloyit.*)

Spec. 1. **Halloyites hydrophanes.**

Hydrophaner Halloyit.

Halloysit; Berthier. Galapekkit; Br.

Appendix. 1. **Gummites.** (*Gummit*; *Br.*) Multo mi-
nori terrae siliceae (15,0) majorique t.
argillaceae (44,5) et aquae (40,5) copia
ab Halloyite hydrophane, cui similis est,
differt.

2. **Lenzinus.** (*Lenzin*; *John.*) Eiflensis.

3. **Severites.** (*Severit*; *Brooke.* *Lenzi-
nit*; *Leon-Dufour.*) Prope St. Sévère
in Gallia repertus.

12. ***Collyrites.** (*Kollyrit.*)

Spec. 1. **Collyrites hydrophanes.**

Hydrophaner Kollyrit.

Kollyrit; Karsten. Alumine hydratée silicifère; Lellèvre. Siliciferous Hy-
drate of Alumina; Phill.

Appendix. **Scarbroites.** (*Scarbroit*; *Vernon.*) Pa-
rum cognitus. Thomsone auctore acry-
stallus, solidus.

13. ***Alumocalcites.** (*Alumocalcit.*)

Spec. 1. **Alumocalcites opaloides.**

Opaloidischer Alumocalcit.

Alumocalcit s. Catharites alumocalcarius; Br.

14. ***Smelites.** *) (*Smelit.*)

Spec. 1. **Smelites hungaricus.**

Ungarischer Smelit.

*) Nomen formatum ex voc. *σμίλη*, *sapo*.

A me descriptus in Erdm. Journ., Vol. XXXIV, 1845. p. 39 sq. Secundum analysin ab Oswaldo institutam compositus ex 50,0 c. terrae siliceae, 32,0 t. argillaceae, 2,1 natri, 2,0 oxydi ferri, 13,0 aquae. (Loc. cit.) Strati instar Trachytæ insidens in regione Telkibanyensi Hungariæ repertus.

15. **Sepiolithus.***) (~~Meersch~~Meersch *s.* *Sepiolith.*)

Spec. 1. **Sepiolithus tenax.**

Züher Meersch.

Meersch; W. Myrzer. In Turcia: Kilkessi s. Kefekil. (Kefekillith?)

Sepiolithus tenax Thebalcus, oxydo ferri mechanice immixto rutilus factus, auctore Francisco de Kobell has partes continet: 48,0 c. terrae siliceae, 20,06 magnesiæ, 12,4 oxydi ferri non ad veram lapidis indolem pertinentis, et 19,6 aquae. (Erdm. Journ., Vol. XXVIII. 1843. p. 482.)

Aphrodites (*Aphrodit*; *Dr. Berlin*), Tabergensis est varietas Sepiolithi tenacis, minorem aquae copiam continens. (Berzelius Jahresber., Jahrg. XXI, 1841. p. 170.)

Appendix. Quincytes. (*Quincit*; *Berthier.*) Incerti generis, sed chemica natura Sepiolitho affinis.

16. ***Dermatites.** (*Dermatit.*)

Spec. 1. **Dermatites saxonicus.**

Sächsischer Dermatit.

Dermatin; Br. (Getropfter Serpentin; Gelpke. Serpentininter; Ficius.)

17. ***Cerolithus.** (*Cerolith.*)

Spec. 1. **Cerolithus dysdiaclastus.**

Dysdiaklastischer Cerolith.

Gymnit; Thomson.**)

Colore pallide-aurantiaco. Comp. ch. Cerolithi dysdiaclasti Baltimorensis auctore Thomsonsone:

*) Graecum vocabulum *σπίνιον* primum os sepiae, deinde „spumam marinam“ significabat, quo nomine aut nihil aliud quam os sepiae ipsum appellabatur, aut alia quaedam substantia cum eo confusa. Inde formatum est nomen *Sepiolithus* sive lapis, quem spumam marinam vocant.

***) Thomson huic speciei nomen *Gymnites* dedit, quoniam in collibus nudis (the bare hills) prope Baltimore reperta est. (!)

40,16 part. terrae siliceae, 36,0 magnesia, 1,16 t. argillaceae, 0,8 calcariae, 21,6 aquae. (Lond. Edinb. etc. philos. Mag., 3. Ser., Vol. XXII. 1843. p. 191. Erdm. Journ., Vol. XXXI. 1844. p. 497. sq.)

Spec. 2. *Cerolithus fragilis.**Zerbrechlicher Cerolith.*

Kerolith; Br. Cerolith. (Wachstein.) Hydrosilicite; Kuh.

Var. 1. C. fr. cereus. (Wachsgelber z. C.)

Var. 2. C. fr. subviridis. (Blasagrüner z. C.)

Var. 3. C. fr. albus. (Weisser z. C.)

Cerolithus fr. albus Zöblitzensis auctore Mellin-
gio continet: 47,12 c. terrae siliceae, 36,12 ma-
nesiae, 2,57 t. argillaceae, 2,92 oxyduli ferri et
11,5 aquae. (Rammelsb. Repert., H. I. 1843. p. 79.)

Cerolithus fr. auctore Delessio: 53,5 terrae si-
liceae, 28,6 magnesia, 0,9 t. argillaceae et oxydi
ferri, 16,4 aquae. (Delesse, thèse sur l'empl. de
l'anal. ch. etc. p. 20.)

Cerolithus fr. silesiacus au-
ctore O. B. Kühnio: 46,96 c. terrae siliceae,
31,26 magnesia et 21,22 aquae. (Wöhler u. Lieb.
Ann. d. Chem., Vol. LIX. 1846. p. 368.) — Analy-
seos chemicae *Cerolithi fr. albi Koesmitzensis* a
Maackio institutae summa, quam Pfaffius pro-
posuit (conf. libr. meum Grundr. d. Min. p. 553),
falsa erat.

Var. 4. C. fr. ferruginosus. (Rothbrauner z. C.)

Varietas nova silesiaca.

Appendix. Deweylites. (Deweyit; Allen.) Ad Ce-
rolithi genus fortasse referendus.

18. **Lithomarga.* *) (Steinmark.)

Lithocola; Br. (*Λιθοκόλλα*; Dioscorides, V. 164.)

Spec. 1. *Lithomarga vulgaris.**Gemeines Steinmark.*

Steinmark ex parte; W. Argile lithomarge; H. Lithomarge; Phill.

Var. 1. L. v. rubellula. (Fleischrothes g. St.)

Carnat; Br.

Pond. spec. = 2,5.

*) Non video, cur hoc nomine vetustissimo non utamur.

Var. 2. L. v. alba. (Weisses g. St.)

a. *L. v. a. levior. (Leichteres w. g. St.)*

Glagerit; Br.

Pond. spec. = 2,35 — 2,38.

b. *L. v. a. ponderosior. (Schwereres w. g. St.)*

Tuesit; Thomson.

Pond. spec. = 2,5.

Appendix. Melopsites. (Melopsit; Br.) Pond. sp. = 2,58, parum labiis adhaerens; ceteris notis cum Lithomarga vulgari congruens.

Spec. 2. Lithomarga Freieslebeni.

Freiesleben'sches Steinmark.

Talksteinmark; Freiesleben. Myalin; Br.

Pond. spec. = 2,4 — 2,5.

Appendix. Streifenthon; Freiesleben. Ad Lithomargam pertinere videtur.

B. PIOLITHI PONDEROSIORES.

Schwerere Piolithe.

(Pond. sp. = 2,6 — 3,0.)

19. *Zorgites. (Borgit.)

Spec. 1. Zorgites euglyphes.*)

Euglyphischer Zorgit.

„Grünes Steinmark“ von Zorge; Rammelsberg.

A Lithomarga vulgari, cum qua confusa est, haec species distinctissime differt primum multo majori pondere specifico = 3,08, deinde eo, quod labiis non adhaeret, denique diversa compositione chemica, praesertim kali copia haud exigua et parva magnesia copia. Analyseos hujus speciei a Rammelsbergio institutae summa haec est: 49,75 cent. terrae siliceae, 29,88 t. argillaceae, 6,61 oxydi ferri, 6,35 kali, 1,47 magnesia, 0,43 calcariae, 5,48 aquae. (Poggend. Ann., Vol. LXII. 1844. p. 152.)

20.

*) Haec species non minus quam Steatites vulgaris idonea est, quae cultro sculpatur, ideoque euglyphes appellata.

20. *Seladonites. (Grünerde s. Seladonit.)**Spec. 1. Seladonites pictorum.***Maler-Grünerde.*

Grünerde; W. (Talc chlorite zoographique; H.)

Appendix. Glauconites. (Glaukonit.) Utrum ad Seladoniten referendus sit necne, nondum extra dubium positum est. Auctore Rogersio Glauconites ex saxo arenaceo viridi Gay-Headensi (Massachusetts) compositus est ex 56,7 c. terrae siliceae, 13,32 t. argillaceae, 20,1 oxydi ferri, 1,176 magnesiae, 1,624 calcariae. (Dana, Syst. of Min., 2 Ed. 1844. p. 525.)

21. Agalmatolithus. (Agalmatolith.)**Spec. 1. Agalmatolithus leucoconius.***Weissstrichiger Agalmatolith.*

† Bildstein; Klapr. Agalmatolith; Karsten. Chinesischer Speckstein. Untheilbarer Glyphinsteatit; M. Talc glaphique; H. Pagodite; Beud. Korëite. Lardite.

*Var. 1. A. l. viridis. (Grüner w. A.)**Var. 2. A. l. luteus. (Isabellgelber w. A.)**Var. 3. A. l. rubellulus. (Fleischrother w. A.)**Var. 4. A. l. ravidus. (Grauer w. A.)*

Appendix. 1. Lapis Punamu sive Beilstein Agalmatolitho maxime affinis est.

2. Oncosinus. (Onkosin; v. Kobell.) Salsburgensis. Compositione chemica Agalmatolitho simillimus.

22. Steatites. (Speckstein s. Steatit.)**Spec. 1. Steatites vulgaris.***Gemeiner Speckstein.*

Speckstein; W. Steatit ex parte. Pseudomorpher Glyphinsteatit; (?) M. (Briançonner Kreide.) Talc stéatite; H.

Aquae, quam in se continet, copia exigua.

Var. 1. St. v. albus. (Weisser gem. Sp.)

Steatites vulgaris albus Nyntschenenensis Hungariae auctore Delessio ex 64,85 cent. terrae siliceae, 28,53 magnesiae, 1,4 oxyduli ferri, 5,22 aquae constat. $5M\ddot{S}i + 2H$. (Revue scientif. et industr.,

Cl. IV. Mineralia oxydata.

T. XXV. p. 109. Millon et Reiset, Annuaire de Chim. etc. 1847. p. 281 sq.) Steatiten vulgarem a Talco diversum esse, id quod ex toto ejus habitu elucet, etiam Delessio auctore comprobatur. Alia enim est Steatitae vulg., alia Talci vulgaris formula chemica. Aquae autem, quam Steatites vulgaris continet, copia variabilis est. Nam in Steatite vulgari Voigtsbergensi Saxoniae Kersteno auctore praeter 66,02 c. terrae siliceae, 31,94 magnesia, 0,81 oxyduli ferri, 0,75 natri cum kali particula non nisi 0,2 cent. aquae continentur. (Erdm. Journ., Vol. XXXVII. 1846. p. 36 sqq.)

Ad Steatiten vulgarem pertinet lapis quidam, cui falso Agalmatolithi nomen impositum est, auctore Wackenrodero compositus ex 61,96 c. terrae siliceae, 33,03 magnesia, 0,74 oxydi ferri et 3,47 aquae. (Loc. cit. Vol. XXII. 1841. p. 13.)

Var. 2. St. v. rarus. (*Grauer g. Sp.*)

Var. 3. St. v. rutilus. (*Hellrother g. Sp.*)

Var. 4. St. v. luteus. (*Isabellgelber g. Sp.*)

Var. 5. St. v. viridis. (*Grüner g. Sp.*)

Var. 6. St. v. caeruleus. (*Himmelblauer g. Sp.*)

In schisto quodam nigro prope Neurode in Silesia repertus. (1843.)

Spec. 2. Steatites saponoides.

Seifenartiger Speckstein s. Seifenstein.

Aquae, quam in se continet, copiae 10,3 — 11,0 centesimae.

Var. 1. St. s. maroccanus. (*Marokkanischer Seifenstein.*)

Colore fusco. Damourio auctore compositus ex 55,0 c. terrae siliceae, 28,0 magnesia, 1,4 oxydi ferri, 1,2 t. argillaceae, 1,0 calcariae, 0,5 kali, 10,35 aquae. (Ann. de Chim. et de Ph., 3 Sér., Tom. VIII. 1843. p. 316 sq.)

Var. 2. St. s. Dalarnensis. (*Dalarnischer Seifenstein.*)

Saponit et Plotin; Svanberg.

In loco natali mollitie butyri; auctore Svanbergio compositus ex 50,89 c. terrae siliceae, 26,52

magnesiae, 9,4 t. argillaceae, 0,77 calcariae, 0,05 oxydi ferri, 11,06 aquae. (Poggend. Ann., Vol. LIV. 1841. p. 267 sq. Vol. LVII. 1842. p. 166.)

Var. 3. St. s. cornubicus. (Cornwalliser Seifenstein.)

Seifenstein; Klaproth. Soapstone.

Comp. ch. auctore Svanbergio: 46,0 c. terrae siliceae, 33,3 magnesia, 8,0 t. argillaceae, 0,7 calcariae, 0,4 oxydi ferri, 11,0 aquae. (Poggend. Ann., Vol. LVII. 1842. p. 170.)

- Appendix. 1. Steatites sic dictus Snarumensis, ab omnibus Steatitae varietatibus diversus, auctore Hochstettero compositus est ex 32,03 c. terrae siliceae, 37,03 magnesia, 12,52 t. argillaceae, 4,48 oxydi ferri, 16,19 aquae. (Erdm. Journ., Vol. XXVII. 1842. p. 377.)*
- 2. Steatites perperam sic dictus ex monte Schischmskaja Gora in regione Slatoustensi, subviridis, pond. spec. = 2,5, auctore R. Hermanno compositus est ex 25,60 c. terrae siliceae, 30,96 magnesia, 22,21 t. argillaceae, 5,0 oxydi ferri, 13,43 aquae, 2,25 partium insolubilium. (Erdm. Journ., Vol. XL. 1847. p. 17 sq.)*
- 3. Orawiczites. (Orawiczit; Br. Nertschinskite; Razoumoffski.) Halloyitae quidem similis, sed multo majori pondere specifico (= 2,7) insignis.*

Appendix ad ordinem Argillitarum.

- 1. Hverlora nominatus est lapis argillaceus islandicus, ex 50,99 cent. terrae siliceae, 19,96 magnesia, 7,39 t. argillaceae, 21,21 oxydi ferri et 0,46 acidi titanici compositus. (Berzelius Jahresber., Jahrg. XXIII. 1843. p. 265.)*
- 2. Delanowites. (Delanowit.) Stratis (?) albis et rubellis alternantibus insignitus; ex terra silicea, t. argillacea, aqua cum exiguis oxydi mangani partibus compositus. Dordognensis. (Haidinger, Handb. d. bestimm. Min., 1845. p. 576.)*